

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy Filipa Dienstbiera, soudkyně Veroniky Juříčkové a soudce Jana Kratochvíla v právní věci žalobkyně: **J. D.**, zastoupené JUDr. Ing. Davidem Zdeňkem, advokátem, sídlem Hradební 856/10, Hradec Králové, proti žalovanému: **ředitel Krajského ředitelství policie Královéhradeckého kraje**, sídlem Ulrichovo nám. 810, Hradec Králové, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 10. 6. 2020, č. j. KRP-54086-50/ČJ-2019-0500KR, o kasační stížnosti žalobkyně proti rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 29. 6. 2021, č. j. 30 Ad 2/2020 - 216,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II. Žalobkyně **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení.
- III. Žalovanému **s e n e p ř i z n á v á** náhrada nákladů řízení.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci a řízení před krajským soudem

[1] Rozhodnutím ze dne 10. 6. 2020 uvedeným v záhlaví žalovaný zamítl odvolání žalobkyně a potvrdil rozhodnutí náměstka ředitele Krajského ředitelství policie Královéhradeckého kraje pro ekonomiku ve věcech služebního poměru ze dne 3. 3. 2020. Prvostupňovým rozhodnutím bylo podle § 179 zákona č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů, s odkazem na § 106 téhož zákona zastaveno řízení ve věci žádosti žalobkyně o náhradu za ztížení společenského uplatnění ve výši 1 143 934 Kč, neboť se jednalo o žádost zjevně nepřípustnou. Stejným rozhodnutím bylo

podle § 179 zákona o služebním poměru zastaveno řízení ve věci žádosti žalobkyně o majetkovou újmu ve výši 96 155 Kč a o nemajetkovou újmu ve výši 1 856 066 Kč, neboť žalobkyně vzala svou žádost zpět.

[2] Předmětem řízení byla žádost o proplacení nemajetkové újmy, kterou žalobkyně utrpěla v souvislosti s dopravní nehodou služebního motorového vozidla Policie ČR dne 29. 12. 2014, při níž utrpěl smrtelné zranění manžel žalobkyně, nprap. J. D.

[3] Žalobkyně podala proti shora uvedenému rozhodnutí žalovaného ze dne 10. 6. 2020 žalobu ve správním soudnictví ke Krajskému soudu v Hradci Králové.

[4] Stěžejní bylo posouzení, zda právní úprava obsažená v zákoně o služebním poměru je komplexní úpravou odpovědnosti bezpečnostního sboru za újmu způsobenou příslušníkovi porušením právní povinnosti při výkonu služby, v přímé souvislosti s ním nebo pro výkon služby. Krajský soud vycházel zejména z toho, že § 1 odst. 1 zákona o služebním poměru upravuje právní poměry fyzických osob, které vykonávají službu, jejich odměňování, řízení ve věcech služebního poměru a organizační věci služby. S odkazem na judikaturu dospěl soud k dílčímu závěru, že k projednání nároku pozůstalých na náhradu nemajetkové újmy (odškodnění duševních útrap pozůstalých), vzniklé v důsledku úmrtí příslušníka bezpečnostního sboru při výkonu služby je příslušný správní orgán a nejedná se o věci soukromoprávní ani pracovněprávní. Krajský soud tedy učinil závěr, že správní orgány postupovaly správně, když nároky žalobkyně ve správním řízení posuzovaly podle příslušných ustanovení zákona o služebním poměru, nikoliv podle občanského zákoníku.

[5] Krajský soud připustil, že v určitých případech může dojít k rozlišování poškozených do dvou kategorií, a to příbuzných osob usmrcených při dopravní nehodě policejního vozu a příbuzných osob usmrcených při dopravní nehodě tzv. civilního vozidla. To však podle krajského soudu odpovídá právě charakteru komplexní úpravy v zákoně o služebním poměru. Zdůraznil, že pozůstalí po příslušníku bezpečnostního sboru nejsou vždy v horším postavení oproti osobám odvozujícím své nároky z občanského zákoníku, konkrétní porovnání výše finančního odškodnění se liší případ od případu. K argumentaci, že je zákonnou povinností provozovatelů motorových vozidel mít pro případ způsobení škody provozem na pozemních komunikacích vozidla řádně pojištěna tzv. povinným ručením, a případné plnění uplatňovaného titulu by tedy vynaložila pojišťovna, krajský soud uvedl, že není oprávněn posuzovat, zda žalovaný měl vozidlo povinným ručením pojištěno, či nikoliv. Nadto otázka plnění pojišťovnou a určení konkrétní výše odškodnění podle platné právní úpravy obsažené v zákoně o služebním poměru jsou dvě odlišné otázky. Sjednané povinné ručení nemá vliv na výši přiznané částky podle zákona o služebním poměru.

[6] Krajský soud shrnul, že správní orgány rozhodovaly o nároku žalobkyně na náhradu za ztížení společenského uplatnění, neboť žalobkyně žádala odškodnění na základě znaleckého posudku znalce, který nemajetkovou újmu vyhodnotil jako náhradu za ztížení společenského uplatnění. I kdyby však byl nárok žalobkyně posouzen jako žádost o náhradu nemajetkové újmy, platí, že jednorázové odškodnění bylo žalobkyni přiznáno v souladu se zákonem o služebním poměru, který obsahuje komplexní úpravu odškodnění pozůstalých po příslušníkovi bezpečnostních sborů zemřelém následkem služebního úrazu. Správní orgány správně postupovaly podle právní úpravy obsažené v zákoně o služebním

pokračování

poměru a vyhodnotily žádost žalobkyně správně, pokud uplatňovaný nárok podle občanského zákoníku neuznaly.

[7] Z uvedených důvodů krajský soud žalobu zamítl.

II. Kasační stížnost a vyjádření žalovaného

[8] Žalobkyně (dále též „stěžovatelka“) podala proti rozsudku krajského soudu kasační stížnost dle § 102 a násl. zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní.

[9] Stěžovatelka namítala nepřezkoumatelnost rozsudku krajského soudu, nesprávné právního posouzení a též nesprávná skutková zjištění.

[10] Stěžovatelka dále uvedla, že v důsledku právního názoru krajského soudu je populace *de facto* rozdělena do dvou skupin potenciálních poškozených, přičemž jednu skupinu představují pozůstalí po usmrcených při dopravní nehodě způsobené služebním vozidlem a druhou pozůstalí po usmrcených při dopravní nehodě způsobené civilním vozidlem. Přístup k soudu a možnost domoci se soudní ochrany jsou pro obě skupiny diametrálně rozdílné.

[11] Podle stěžovatelky není důvod, aby o stejném nároku na odčinění duševních útrap rozhodoval odlišný orgán jen na základě kritéria, zda k úmrtí rodinného příslušníka došlo v důsledku dopravní nehody policejního vozu, nebo zda poškození jsou pozůstalí po policistovi. V takové interpretaci práva stěžovatelka spatřovala diskriminaci, porušení zásady rovného zacházení a porušení práva na soudní ochranu a spravedlivý proces. Stěžovatelka zdůraznila, že není členkou ozbrojeného sboru, její duševní útrapy se týkají její osobnosti a jejího soukromého a rodinného života, tedy hodnot, jejichž ochrana by měla být zajištěna primárně občanským právem pro všechny bez rozdílu. Dle stěžovatelky je na místě též otázka, pro jaký případ jsou pojištěna služební vozidla, jestliže pojišťovna není povinna jimi způsobenou škodu odškodňovat.

[12] Stěžovatelka má za nezákonné, že o jejím nároku rozhodoval namísto soudu služební funkcionář jako na věci zainteresovaný subjekt. K tomu odkázala na nález Ústavního soudu ze dne 30. 6. 2020, sp. zn. Pl. ÚS 1/19.

[13] Uvedla rovněž, že Česká podnikatelská pojišťovna, a.s. pozůstalým po druhém usmrceném při téže dopravní nehodě z titulu odškodnění duševních útrap plnila, zatímco pozůstalým po J. D. plnění odmítá. Bezprávi a nerovný přístup jsou tím umocňovány.

[14] Rozsudek krajského soudu podle stěžovatelky nesprávně uvádí, že se neobrátila na pojišťovnu. Stěžovatelka však může doložit velké množství zpráv pojišťovně. Krajský soud tak vycházel z nesprávných zjištění.

[15] Stěžovatelka rovněž rozporovala tvrzení krajského soudu, že se domáhala náhrady nemajetkové újmy za ztížení společenského uplatnění. Údaj „ZSU“ ve znaleckém posudku, na základě kterého stěžovatelka vyčíslila výši svého nároku, je pouze chybou v psaní.

[16] Stěžovatelka poukázala i na chybu rozsudku krajského soudu v označení oběti dopravní nehody, při níž došlo k úmrtí stěžovatelčina manžela.

[17] Stěžovatelka navrhla, aby Nejvyšší správní soud zrušil napadený rozsudek a věc vrátil krajskému soudu k dalšímu řízení.

[18] **Žalovaný** ve vyjádření ke kasační stížnosti odkázal na odůvodnění napadeného rozhodnutí a na své vyjádření k žalobě. Zdůraznil, že stěžovatelce bylo poskytnuto odškodnění podle zákona o služebním poměru v plné výši, včetně jednorázového odškodnění v maximální možné výši. Jednorázové odškodnění dle žalovaného plní funkci náhrady nemajetkové újmy. Pokud by žalovaný přiznal další odškodnění za nemajetkovou újmu, rozhodoval by dvakrát v téže věci. Dle žalovaného nelze volit, podle jaké právní úpravy se budou nároky pro odškodnění posuzovat a případně volit příznivější variantu. Žalovaný nesouhlasí s názorem stěžovatelky, že se na její nárok nevztahuje zákon o služebním poměru. Podle § 169 zákona o služebním poměru je účastníkem řízení ve věcech služebního poměru mimo jiné i pozůstalý po příslušníkovi. Sám zákon tak predikuje, že o nárocích vyplývajících ze zákona o služebním poměru bude služební funkcionář rozhodovat v řízení i v případě pozůstalých. K námitce stěžovatelky, že o nároku rozhodoval správní orgán, který zároveň poskytuje plnění za odškodnění, žalovaný uvedl, že rozhodnutí žalovaného jsou přezkoumatelná ve správním soudnictví.

[19] Žalovaný uvedl, že ve znaleckém posudku předloženém stěžovatelkou je výslovně uvedeno, že znalci bylo uloženo zpracovat znalecký posudek k posouzení výše ztížení společenského uplatnění, s pojmem ztížení společenského uplatnění se v posudku opakovaně pracuje, o chybu v psaní zjevně nejde.

[20] K tvrzení, že Česká podnikatelská pojišťovna, a. s. odškodnila pozůstalou družku druhého zemřelého policisty při téže nehodě, žalovaný uvedl, že tato skutečnost nemá vliv na to, že je třeba postupovat podle právní úpravy obsažené v zákoně o služebním poměru.

III. Posouzení věci Nejvyšším správním soudem

[21] Nejvyšší správní soud poté posoudil kasační stížnost v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů a zkoumal přitom, zda napadené rozhodnutí netrpí vadami, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.), dospěl přitom k závěru, že kasační stížnost **není důvodná**.

[22] Nejvyšší správní soud se nejprve zabýval námitkou nepřezkoumatelnosti napadeného rozsudku krajského soudu. Z judikatury vyplývá, že nepřezkoumatelnost rozhodnutí pro nedostatek důvodů musí být vykládána ve svém skutečném smyslu, jímž je nemožnost přezkoumat určité rozhodnutí, neboť z napadeného rozhodnutí nelze zjistit jeho obsah nebo důvody, pro které bylo vydáno (srov. usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 19. 2. 2008, č. j. 7 Afs 212/2006-74, č. 1566/2008 Sb. NSS). Nepřezkoumatelný v tomto smyslu však rozsudek krajského soudu není. Důvody, pro které krajský soud žalobu zamítl, jsou z rozsudku seznatelné a jsou konzistentní. Nejvyšší správní soud tedy neshledal vadu nepřezkoumatelnosti, pro kterou by bylo nezbytné rozsudek krajského soudu zrušit.

[23] K věcnému posouzení Nejvyšší správní soud předepisí, že rozsudkem ze dne 21. 2. 2023, č. j. 7 As 243/2021-28, rozhodl o obdobně koncipované kasační stížnosti pozůstalé dcery téhož příslušníka. V nyní posuzované věci Nejvyšší správní soud neshledal důvod se od závěrů přijatých v uvedeném rozsudku odchýlit.

[24] Mezi účastníky je sporné, zda právní úprava obsažená v § 98 až § 111 zákona o služebním poměru je komplexní úpravou náhrady škody, resp. odpovědnosti

pokračování

bezpečnostního sboru za újmu způsobenou příslušníkovi porušením právní povinnosti při výkonu služby, v přímé souvislosti s ním nebo pro výkon služby. Nejvyšší správní soud zdůrazňuje, že uvedená právní otázka se vztahuje právě k odpovědnostnímu vztahu mezi bezpečnostním sborem (žalovaným) a poškozeným (stěžovatelkou), který byl předmětem řízení. Žalovaný se z povahy věci nemohl zabývat případnými nároky plynoucími ze soukromoprávního vztahu založeného např. smlouvou o pojištění vozidla či případnou neodvozenou právní odpovědností původce škody (škůdce). Nešlo totiž o právní vztahy, jejichž účastníkem by byl žalovaný.

[25] Podle § 98 zákona o služebním poměru odpovídá bezpečnostní sbor za škodu způsobenou příslušníkovi porušením právní povinnosti při výkonu služby, v přímé souvislosti s ním nebo pro výkon služby.

[26] Podle § 106 zákona o služebním poměru platí, že zemře-li příslušník následkem služebního úrazu nebo nemoci z povolání, mají pozůstalí po příslušníkovi nárok na a) náhradu účelně vynaložených nákladů spojených s léčením, b) náhradu přiměřených nákladů spojených s pohřbem, c) náhradu nákladů na výživu pozůstalých, d) jednorázové odškodnění pozůstalých, e) náhradu věcné škody.

[27] Podle § 108 zákona o služebním poměru sborů náhrada nákladů na výživu pozůstalých se poskytuje členům rodiny, kterým byl příslušník povinen poskytovat výživu, a to po dobu, po kterou by tuto povinnost měl, nejdéle do 65 let jeho věku. Při výpočtu náhrady se vychází z průměrného služebního příjmu příslušníka. Výše náhrady činí 50 % průměrného služebního příjmu, jestliže měl povinnost vyživovat 1 osobu, a 80 %, jestliže měl povinnost vyživovat více osob. Náhrada nákladů na výživu pozůstalých se poskytuje členům rodiny jen v případě, že není uhrazena vdovským (vdoveckým) a sirotčím důchodem poskytovaným z téhož důvodu.

[28] Podle § 109 odst. 1 zákona o služebním poměru v rozhodném znění jednorázové odškodnění pozůstalých se poskytne pozůstalému manželovi příslušníka a nezaopatřenému dítěti, a to každému ve výši 200 000 Kč, a každému rodiči příslušníka, jestliže s ním žil v domácnosti, ve výši 100 000 Kč. Podle § 109 odst. 2 zákona o služebním poměru jednorázové odškodnění pozůstalých se každoročně zvyšuje poměrně k navýšení průměrné nominální měsíční mzdy fyzických osob v nepodnikatelské sféře dosažené podle zveřejněných údajů Českého statistického úřadu za předminulý kalendářní rok.

[29] Podle § 2959 občanského zákoníku platí, že při usmrcení nebo zvlášť závažném ublížení na zdraví odčiní škůdce duševní útrapy manželu, rodiči, dítěti nebo jiné osobě blízké peněžitou náhradou vyvažující plně jejich utrpení. Nelze-li výši náhrady takto určit, stanoví se podle zásad slušnosti.

[30] Nejvyšší správní soud v první řadě připomíná ustálenou judikaturu, podle které je úprava objektivní odpovědnosti bezpečnostního sboru za škodu komplexní úpravou za újmu, neboť upravuje odpovědnostní vztah bezpečnostního sboru a pozůstalých, aniž by bylo třeba podpůrně užít jiné právní úpravy (srov. usnesení zvláštního senátu ze dne 14. 1. 2022, č. j. Konf 11/2018-64, nebo usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 11. 2020, č. j. 21 Cdo 1261/2020-187, skutkově se vztahující k nyní projednávané věci). K přezkumu rozhodnutí služebního funkcionáře o takovém nároku jsou po vyčerpání opravných prostředků příslušné soudy ve správním soudnictví, neboť se nejedná o újmu vzniklou v souvislosti s výkonem zaměstnání v pracovněprávním vztahu

ani o újmu vzniklou v souvislosti s jiným soukromoprávním vztahem. Lze tedy připomenout, že Nejvyšší soud zamítl zmíněným usnesením dovolání stěžovatelky, její dcery a syna proti usnesení Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 26. 11. 2019, č. j. 19 Co 418/2019-148, které potvrdilo závěry Okresního soudu v Hradci Králové ze dne 6. 9. 2019, č. j. 18 C 88/2019-107, že příslušný k projednání dané věci je správní orgán.

[31] Určujícím znakem pro posouzení, zda se v konkrétním případě jedná o odpovědnost podle zákona o služebním poměru, je podle nálezu Ústavního soudu ze dne 30. 6. 2020, sp. zn. Pl. ÚS 1/19, skutečnost, že činnost příslušníka sboru, kterou vyvíjel při vzniku škody, byla konána při výkonu služby nebo v přímé souvislosti s ním. Za výkon služby se považuje výkon povinností, které vyplývají pro příslušníka sboru ze služebního poměru, zastávaného služebního místa a rozkazu nebo pokynu vedoucího příslušníka. Je proto třeba rozlišovat, zda se v konkrétním případě jedná o obecnou odpovědnost bezpečnostního sboru za škodu způsobenou příslušníkovi nebo o delikt ní odpovědnost bezpečnostního sboru za škodu způsobenou příslušníkovi sboru při výkonu služby podle ustanovení § 98 odst. 1 zákona o služebním poměru. Zvláštní senát převzal závěry Ústavního soudu v usnesení ze dne 14. 1. 2022, č. j. Konf 11/2018-64, v němž dospěl k závěru, že „rozhodování ve věcech služebního poměru je ... výkonem veřejné moci. Služební funkcionář ... při rozhodování ve věcech služebního poměru vystupuje ve vrchnostenském postavení a rozhoduje o právech a povinnostech příslušníků bezpečnostního sboru; jedná se proto o zvláštní druh správního řízení.“ Naopak v případech, kdy se poškozený domáhá náhrady nemajetkové újmy, která mu měla být způsobena nezákonným rozhodnutím vydaným např. v kázeňském řízení, je ve věci příslušný rozhodnout soud v občanském soudním řízení podle zákona č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci nezákonným rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem a o změně zákona České národní rady č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád). V projednávané věci se však o takový případ nejedná a nevyvstala pochybnost, že škoda byla způsobena při výkonu služby.

[32] Právní úpravy platné v soukromoprávních vztazích se nelze dovolávat, neboť zákon o služebním poměru dopadající na projednávanou věc obsahuje komplexní právní úpravu. Stěžovatelka tvrdí, že tato skutečnost představuje nerovnost účastníků jednotlivých řízení. Tomu nelze přisvědčit. Stěžovatelka totiž pomíjí výše uvedenou právní úpravu a označená judikturní východiska, podle kterých je při určení rozhodné právní úpravy podstatné, že se jedná o nároky plynoucí ze služebního poměru poškozeného, a rovněž skutečnost, že ke škodě došlo v rámci výkonu služby. I kdyby stěžovatelkou naznačená situace vedla v každém z případů k aplikaci jiné rozhodné hmotněprávní úpravy, pokud jde o pozůstalé po příslušníkovi bezpečnostních sborů a pozůstalé po osobě, která nebyla ve služebním poměru, nemůže být tato skutečnost bez dalšího považována za porušení zásady rovného zacházení a práva na soudní ochranu a spravedlivý proces. V této souvislosti Nejvyšší správní soud poukazuje na nálezy Ústavního soudu ze dne 28. 1. 2014, sp. zn. Pl. ÚS 49/10 (N 10/72 SbNU 111; 44/2014 Sb.), ze dne 11. 2. 2020, sp. zn. Pl. ÚS 4/17 (148/2020 Sb.), ze dne 7. 4. 2020, sp. zn. Pl. ÚS 30/16 (254/2020 Sb.). Z nálezu Ústavního soudu ze dne 24. 11. 2020, sp. zn. Pl. ÚS 24/19 vyplývá, že při přezkumu, zda nedošlo k porušení práva na rovné zacházení z důvodu rozlišovacích kritérií užitých v právní úpravě, je třeba posoudit, zda 1) jde v konkrétním případě o srovnatelné jednotlivce nebo skupiny (resp. srovnatelnost jejich postavení); 2) je s nimi nakládáno odlišně a na základě jakého důvodu;

pokračování

3) jde odlišné zacházení daným jednotlivcům nebo skupinám k tíži (uložením břemene nebo odepřením dobra); 4) je toto odlišné zacházení ospravedlnitelné, tedy sleduje legitimní cíl a je přiměřené.

[33] Podle Nejvyššího správního soudu úprava odškodňování pozůstalých zákona o služebním poměru v daném testu ob stojí. Lze přisvědčit názoru krajského soudu, který v této souvislosti připouští uvažování o takto postižených jako o dvou relativně odlišných skupinách, jejich odlišení má však racionální důvody. Předně je tu platná komplexní právní úprava obsažená v zákoně o služebním poměru pro příslušníky bezpečnostních sborů, resp. pro pozůstalé po nich, která z povahy věci může regulovat nároky pouze jedné z porovnávaných skupin, zatímco na druhou lze případně aplikovat obecnou soukromoprávní úpravu týkající se nároků na náhradu škody. Rovněž ob stojí argument, že zákon o služebním poměru vedle úpravy odpovědnosti bezpečnostního sboru za škodu zakládá adresátům specifické nároky, které jiné osoby nemají (nárok na ozdravný pobyt, výsluhové nároky, nárok na delší dovolenou - srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 1. 2016, č. j. 6 As 75/2015-17), oproti omezením, které naopak nelimitují (ne)příslušníky bezpečnostních sborů. Nepřípustné rozdílné zacházení nelze dovodit ani z dílčího argumentu, že pozůstalí jiného příslušníka bezpečnostního sboru, který zemřel při téže dopravní nehodě, se již domohli plnění z titulu povinného ručení a pojistné smlouvy uzavřené k uvedenému vozidlo. Nepochybně se totiž jedná o plnění z jiného právního vztahu, plnění vyplývající z jiné právní úpravy a konečně plnění od jiného subjektu, než je žalovaný. Proto ani tato okolnost nemůže založit závěr o nepřípustném rozdílném zacházení. Již první naznačené kritérium proto vede k závěru, že nejde o srovnatelné jednotlivce či skupiny, jejichž domněle nepřípustně odlišného zacházení se stěžovatelka dovolává. Odlišné „zacházení“ s oběma vymezenými skupinami pak vyplývá právě z odlišné právní úpravy, kterou se právní poměry obou skupin řídí.

[34] Stěžovatelka tvrdí, že duševní útrapy, které jí vznikly, se ničím neliší od těch, které nastanou v situacích mimo služební poměr. Nejvyšší správní soud nezlehčuje duševní útrapy stěžovatelky, nicméně při odškodňování za usmrcení při výkonu služby je třeba vycházet z platné právní úpravy zákona o služebním poměru, která jednoznačně stanoví, jaké odškodnění a v jaké výši lze poskytnout (zejména nárok na jednorázové odškodnění pozůstalých dle § 106 písm. d) zákona o služebním poměru).

[35] Nejen služební poměr, ale i nároky z něj vyplývající tedy mají veřejnoprávní povahu. Nejvyšší správní soud se v rozsudku ze dne 2. 12. 2020, č. j. 8 As 319/2018-59, č. 2/2021 Sb. NSS, zabýval obdobnou situací, ačkoliv se jednalo o služební poměr vojáka z povolání, závěry jsou použitelné i na nyní projednávanou věc. Nejvyšší správní soud v uvedené věci konstatoval, že „nárok na náhradu nemajetkové újmy má zpravidla povahu soukromoprávní; vyplývá-li však ze služebního poměru vojáka z povolání, jde o nárok ve věci služebního poměru (...)“. Existence konkrétního právního nároku je tedy vždy podmíněna a odvozena od existence konkrétního služebního poměru, a proto je v projednávané věci třeba vycházet z komplexní právní úpravy odpovědnosti bezpečnostního sboru za škodu. Nelze proto konstatovat porušení ústavního principu rovnosti ani porušení práva na spravedlivý proces. Nelze přisvědčit ani námitce o porušení práva na soudní ochranu, neboť se stěžovatelce dostalo řádného soudního přezkumu, a skutečnost, že jí nebylo soudy vyhověno, sama o sobě nezakládá porušení principu práva na soudní ochranu.

[36] Nepřípadnou je rovněž argumentace systémovou podjatostí s odkazem na nález Ústavního soudu ze dne 30. 6. 2020, sp. zn. Pl. ÚS 1/19. V projednávaném případě totiž nejde o rozhodování služebního funkcionáře o náhradě škody v důsledku předchozího nezákonného rozhodnutí, kde by z povahy věci mohla nastoupit pochybnost o jeho nepodjatosti. Stěžovatelce byla přiznána maximální možná částka odškodnění, kterou zákon o služebním poměru dovoluje. Stěžovatelka svoji argumentaci nestavěla na tom, že v důsledku systémové podjatosti jí bylo upřeno to, na co by měla případně nárok, resp. že jí bylo neoprávněně přiznáno méně. Její argumentace stojí na tom, že jsou dány i jiné nároky než podle zákona o služebním poměru, k jejichž projednání by (patrně) měl být příslušný obecný soud nebo které by měly být přičteny služebním funkcionářem.

[37] Již krajský soud však poukázal na usnesení Okresního soudu v Hradci Králové ve spojení s názorem odvolacího soudu, jakož i usnesením o odmítnutí dovolání, jimiž byla taková argumentace shledána nesprávnou. Pokud se následně stěžovatelka snažila tvrzeného soukromoprávního nároku na náhradu škody domoci v řízení podle zákona o služebním poměru, nebylo možné jí vyhovět s poukazem na výše uvedené důvody, jakož i důvody obsažené v rozsudku krajského soudu, jimž Nejvyšší správní soud nemá co vytknout.

[38] Skutečnost, že krajský soud ve svém rozsudku v odst. 9 nesprávně uvedl, že v důsledku nehody došlo k úmrtí „otce žalobkyně“, ačkoli šlo o manžela stěžovatelky, je dílčí nesprávností, nejde však o vadu, která by odůvodňovala zrušení rozsudku krajského soudu. Tentýž senát krajského soudu rozhodoval též o žalobě pozůstalé dcery téhož příslušníka, přičemž podstata právního posouzení byla totožná jako v případě žaloby pozůstalé manželky. Toto pochybení krajského soudu nemělo vliv na posouzení klíčových právních otázek a výrok kasační stížností napadeného rozsudku.

[39] Nejvyšší správní soud se neztotožnil ani s námitkou, že rozsudek krajského soudu nesprávně uvádí, že se stěžovatelka domáhala náhrady nemajetkové újmy za ztížení společenského uplatnění. Ze znaleckého posudku, na základě něhož stěžovatelka vyčíslila výši náhrady újmy požadovanou původně žalobou k okresnímu soudu, jednoznačně vyplývá, že byl zadán za účelem posouzení výše ztížení společenského uplatnění dle metodiky Nejvyššího soudu. Z textu posudku je zjevné, že takto znalec nemajetkovou újmu i posuzoval. Již krajský soud ve svém rozsudku vysvětlil, že i v případě, že by nárok stěžovatelky byl posuzován jako žádost o náhradu nemajetkové újmy (spočívající v duševních útrapách), klíčové právní závěry by byly stejné, tedy že zákon o služebním poměru obsahuje komplexní úpravu odškodnění pozůstalých po příslušníkovi bezpečnostních sborů zemřelém následkem služebního úrazu a odškodnění bylo stěžovatelce přiznáno v souladu s tímto zákonem.

[40] K námitce, že rozsudek krajského soudu vychází z nesprávných skutkových zjištění, neboť nesprávně uvádí, že se stěžovatelka neobrátila na pojišťovnu, Nejvyšší správní soud uvádí, že ze struktury rozsudku krajského soudu i formulace pasáže, na niž stěžovatelka odkazuje, je zřejmé, že v této části krajský soud pouze reprodukoval vyjádření žalovaného. Skutečnost, zda se stěžovatelka obrátila na pojišťovnu, či nikoli, zároveň nemá vliv na posouzení podstatných právních otázek.

pokračování

IV. Závěr a náklady řízení

[41] Nejvyšší správní soud z výše uvedených důvodů neshledal důvod pro zrušení rozsudku krajského soudu, pročez zamítl kasační stížnost jako nedůvodnou (§ 110 odst. 1 s. ř. s.).

[42] Ve věci Nejvyšší správní soud rozhodl v souladu s § 109 odst. 2 s. ř. s., podle něhož rozhoduje Nejvyšší správní soud o kasační stížnosti zpravidla bez jednání. Pro nařízení jednání Nejvyšší správní soud neshledal důvod.

[43] Soud rozhodl o náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti podle § 60 odst. 1 věty první a odst. 7 s. ř. s. za použití § 120 s. ř. s. Stěžovatelka nebyla v řízení o kasační stížnosti úspěšná, proto nemá právo na náhradu nákladů řízení. Žalovanému, jemuž by jinak právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti příslušelo, soud náhradu nákladů řízení nepřiznal, neboť mu v řízení o kasační stížnosti nevznikly žádné náklady nad rámec běžné úřední činnosti.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 23. února 2023

JUDr. Filip Dienstbier, Ph.D.
předseda senátu